

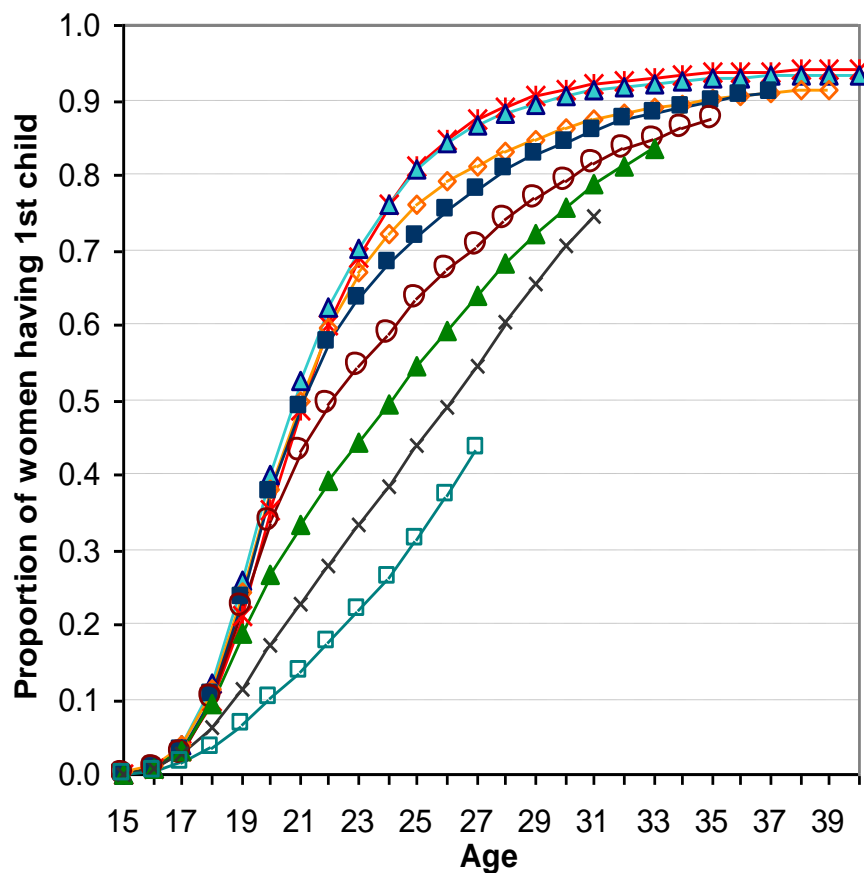
Změny reprodukčních vzorců a individuální souvislosti rodičovství

Anna Šťastná

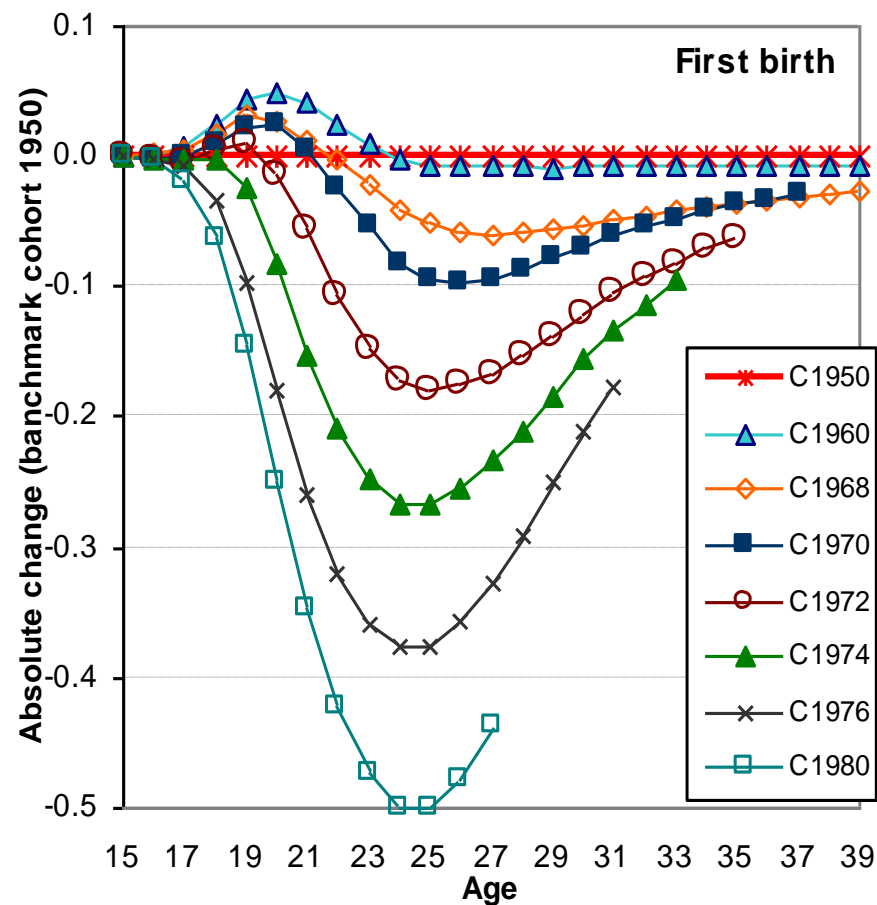
Úvod a zaměření prezentace

- Proces sociodemografické transformace - posun fáze zakládání rodiny do vyššího věku a výrazný pokles transverzálních ukazatelů úrovně plodnosti
- Pokles transversálních ukazatelů – odraz v generačních ukazatelích
- Zaměření prezentace:
 - odraz transformačních proměn v generačních reprodukčních vzorcích
 - vybrané individuální souvislosti rodičovství spojené v intenzitou narození prvního a druhého dítěte u českých žen z generací 1951-1987

Kohortní plodnost prvního pořadí - kumulované míry plodnosti podle věku a jejich změna oproti generaci 1950

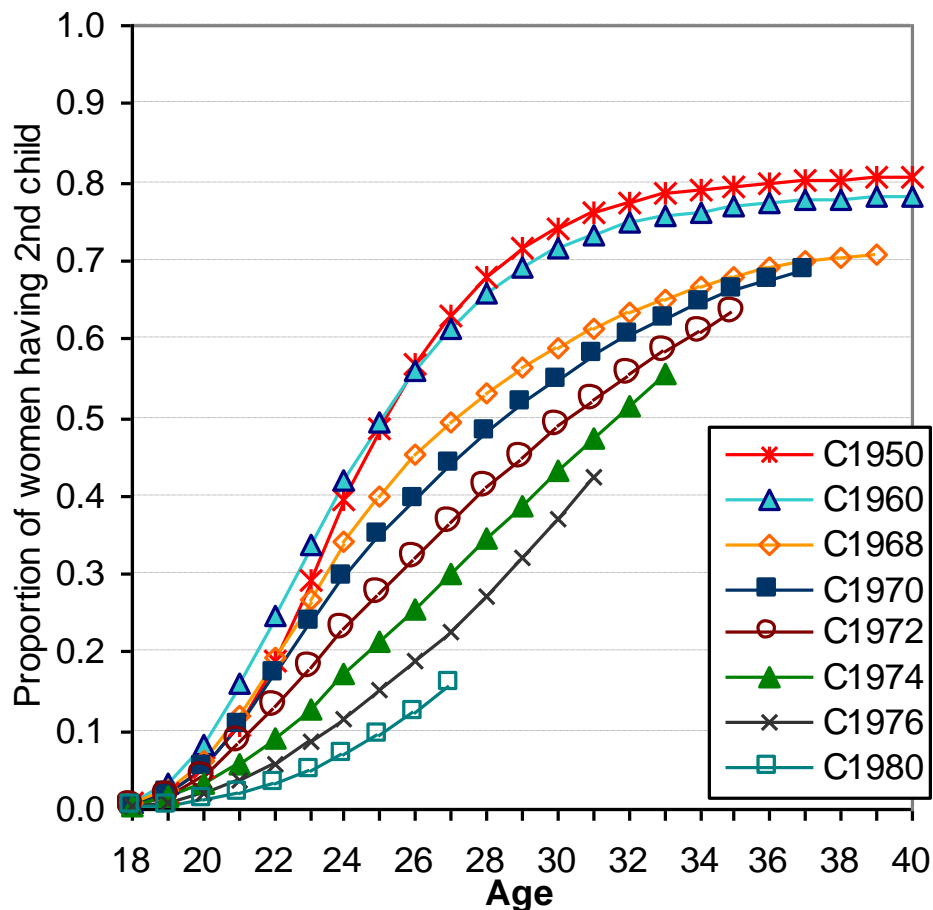

Zdroj: Human Fertility Database (HFD)

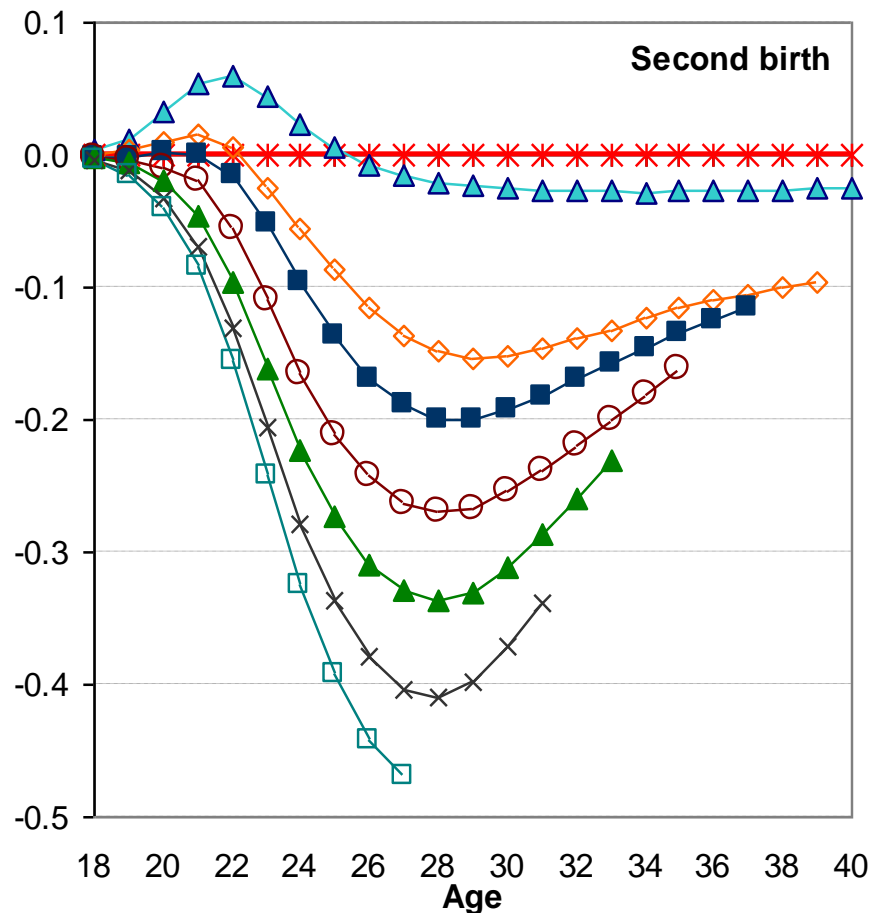

Zdroj: Human Fertility Database (HFD), vlastní výpočty

Kohortní plodnost druhého pořadí - kumulované míry plodnosti podle věku a jejich změna oproti generaci 1950

Zdroj: Human Fertility Database (HFD)

Zdroj: Human Fertility Database (HFD), vlastní výpočty

- **Czech Generations and Gender Survey (2005) – Ženy a muži v ČR - životní dráhy a mezigenerační vztahy**
N = 10 006, 4797 mužů & 5209 žen ve věku 18-79 let
response rate 54 %
- **Podsoubor využitý v analýze**
ženy narozené mezi roky 1951 a 1987
&
pro analýzu intenzity narození dítěte druhého pořadí byl soubor dále omezen na ženy, které mají alespoň jedno dítě (po narození 1. dítěte jsou tedy vystaveny možnosti počít dítě 2. pořadí)

Metoda: analýza výskytu událostí (event-history analýza)

- Modely pro první a druhou koncepci, v někt. modelech sledován faktor nepozorované heterogenity souboru (unobserved heterogeneity)

První koncepcie:

$$\ln h_i^{(1)}(t) = y^{(1)}(t) + \sum_j \beta_{1j}^{(1)} x_{ij} + \sum_k \beta_{2k}^{(1)} w_{ik}(t) \dots (+\varepsilon_i)$$

Baseline: věk ženy

Druhá koncepcie :

$$\ln h_i^{(2)}(t) = y^{(2)}(t) + \sum_j \beta_{1j}^{(2)} x_{ij} + \sum_k \beta_{2k}^{(2)} w_{ik}(t) \dots (+\varepsilon_i)$$

Baseline: věk prvního dítěte (doba uplynulá od narození 1. dítěte), baseline log-hazard modelována jako lineární funkce (piecewise-linear spline)

Event history model – vysvětlující proměnné

- Fixní:

generační přístup – kontrolujeme kohorty narozených

náboženství

charakteristiky orientační rodiny v době dětství
(počet sourozenců a rozvod rodičů)

relativní věk při narození 1. dítěte (analýzy 2. koncepce)

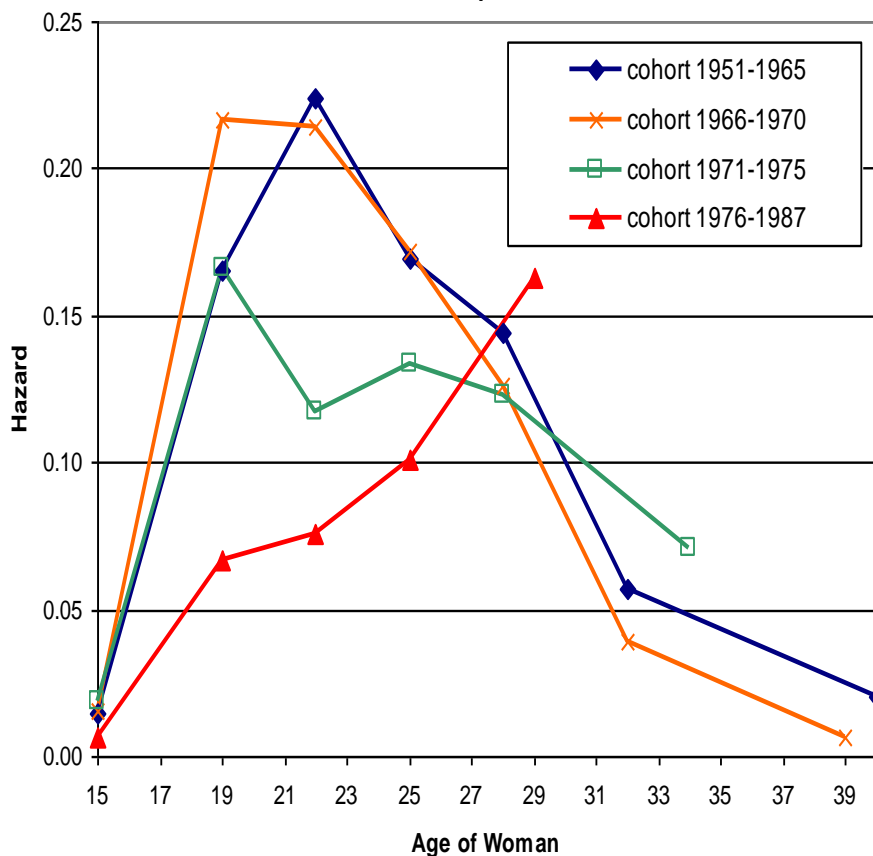
- Měnicí se v čase:

vzdělání

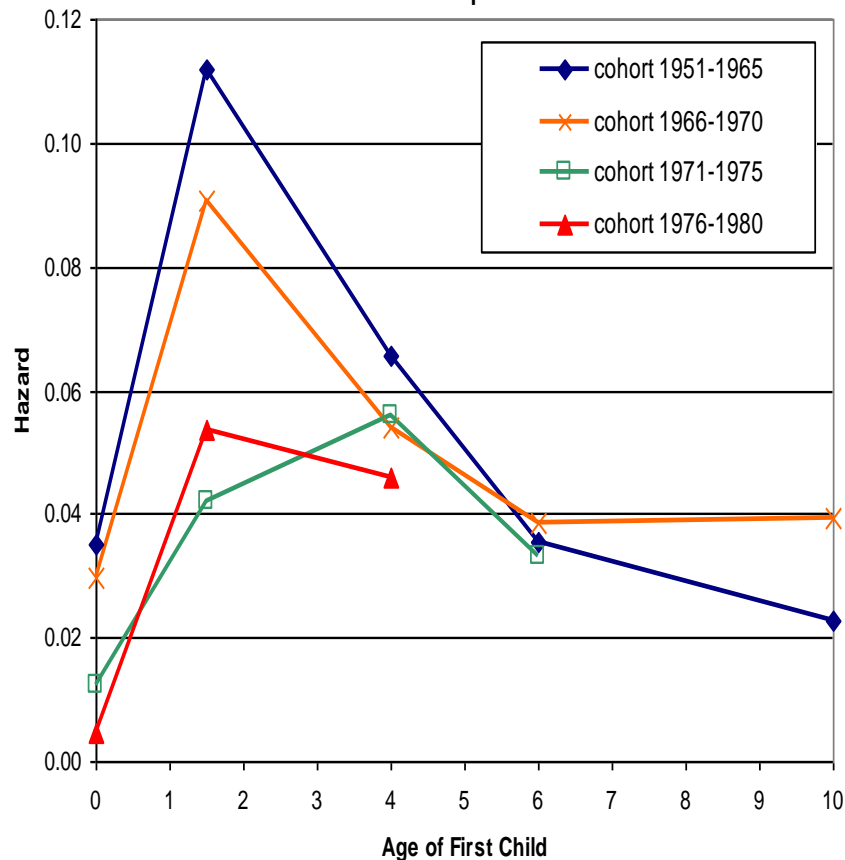
rodinný stav / partnerství

Výsledky I. – proměna intenzity rození 1. a 2. dítěte v mladších generacích českých žen

First conception

Second conception

V modelu pro 1. dítě je kontrolováno vzdělání ženy a počet sourozenců, v modelu pro 2. dítě jsou kontrolovány vysvětlující proměnné: věk ženy, vzdělání, počet sourozenců, rozvod rodičů, religiozita a heterogenita souboru. Zdroj dat: GGS Czech Republic 2005

Výsledky II.

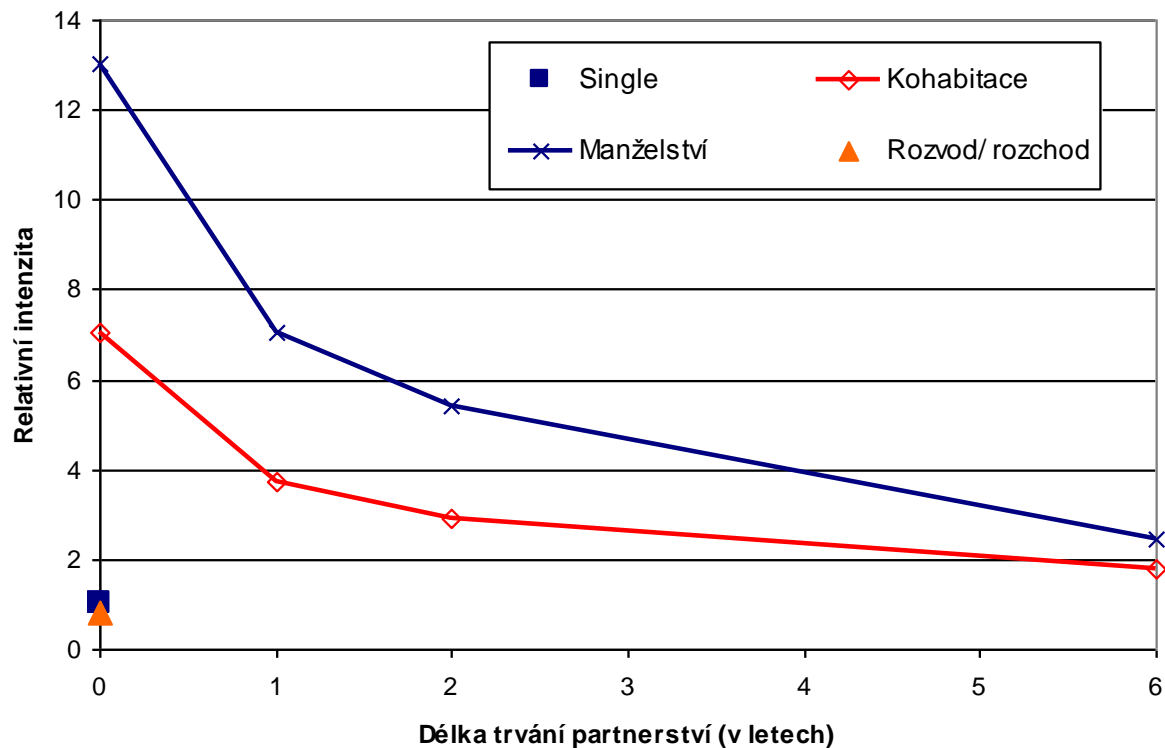
Vliv dalších vysvětlujících proměnných – narození 1. dítěte

1. dítě	b	exp(b)
Vzdělání		
studující	-0.8636	0.42 ***
Ukončené studium:		
základní	-0.0573	0.94
střední bez maturity	-0.0647	0.94
střední s maturitou		1
vysokoškolské	0.0475	1.05
neudáno	0.0217	1.02
Počet sourozenců		
žádný	-0.0005	1.00
1		1
2	0.1674	1.18 ***
3 a více	0.2768	1.32 ***
Partnerství		
Single		1
Nesezdané soužití	1.3977	4.05 ***
Manželství	1.9291	6.88 ***
Rozvod/rozchod	0.019	1.02
Log-Likelihood	-10987	

V modelu je kontrolována generace (rok narození respondentky) v interakci s baseline. Zdroj dat: GGS Czech Republic 2005

*** $p < 0.01$; ** $p < 0.05$; * $p < 0.1$

Partnerství – podrobnější efekt

V modelu pro 1. dítě je kontrolováno vzdělání ženy, rok narození a počet sourozenců, baseline – věk ženy měřený od 15. narozenin.
Source: GGS Czech Republic 2005

Výsledky II.

Vliv dalších vysvětlujících proměnných – narození 2. dítěte

2. dítě	b	exp(b)	
Vzdělání			
studující	-0.4380	0.65	***
Ukončené studium:			
základní	0.1354	1.14	
střední bez maturity	0.0849	1.09	
<i>střední s maturitou</i>		1	
vysokoškolské	-0.0193	0.98	
neudáno	0.0144	1.01	
Počet sourozenců			
žádný	-0.2577	0.77	***
<i>1</i>		1	
2	0.2022	1.22	***
3 a více	0.2925	1.34	***
Rozvod rodičů do 16 let			
<i>Ne</i>		1	
Ano	-0.1448	0.87	
Ostatní/neudáno	0.0637	1.07	
Vyznání			
Účast na náboženských obřadech alespoň 1 měsíčně	0.2446	1.28	***
<i>Účast méně často/žádná účast</i>		1	
Věk při narození 1. dítěte			
Spíše nízký	0.2045	1.23	***
<i>Střední</i>		1	
Spíše vysoký	-0.4265	0.65	***

V modelu je kontrolována generace (rok narození respondentky) v interakci s baseline, partnerské soužití ženy a jeho forma (viz následující tabulka). Zdroj dat: GGS Czech Republic 2005

*** p<0.01; ** p<0.05; * p<0.1

Partnerství – efekt v případě narození 2. pořadí

- Pravděpodobnost narození 2. dítěte pro vdané ženy – vyšší než pro ženy žijící v nesezdaném soužití a výrazně vyšší než pro ženy nežijící s partnerem ve společné domácnosti
- Soužití s novým partnerem – zvyšuje pravděpodobnost narození 2. dítěte

	β	$\exp(\beta)$	
Partnerství			
Kohabitace	-0.4810	0.62	***
<i>Manželství</i>		1	
Mimo partnerský svazek	-0.9936	0.37	***
Pořadí partnerství	Nový partner - $\exp(\beta)$		
	Ne	Ano	
1	1	1.18	
2+	0.97	1.89	***

V modelu jsou kontrolovány vysvětlující proměnné: věk ženy při narození 1. dítěte, rok narození ženy, vzdělání, počet sourozenců, rozvod rodičů, religiozita. Zdroj dat: GGS Czech Republic 2005

*** $p < 0.01$; ** $p < 0.05$; * $p < 0.1$

Zdroj dat: GGS Czech Republic 2005

Děkuji za pozornost!

anna.stastna@vupsv.cz

Příspěvek vznikl v rámci grantového projektu MŠMT „Aktivní stárnutí, rodina a mezigenerační solidarita“ (č. 2D06004)